

Załącznik nr 1 do OPZ

System viaTOLL

Obecny Elektroniczny System Poboru Opłat (**ESPO, „viaTOLL”**) będzie funkcjonował do dnia 30 września 2021 r. System viaTOLL oparty był na technologii komunikacji bezprzewodowej krótkiego zasięgu. System ten składa / składał się z kilku podstawowych elementów, a jego działanie najprościej można przedstawić w następujący sposób:

Nad drogami płatnymi znajdują się bramownice, wyposażone w anteny. Anteny umożliwiają komunikację między przekaźnikami a urządzeniem pokładowym viaBOX zamontowanym w pojeździe. Za każdym razem, gdy pojazd (wyposażony w viaBOX) przejeżdża pod bramownicą, zostaje naliczona opłata za przejazd konkretnym odcinkiem drogi płatnej. Kierowca zostaje o tym powiadomiony pojedynczym sygnałem z viaBOX-a. Proces naliczenia opłaty przebiega w pełni automatycznie bez potrzeby redukcji prędkości pojazdu lub zatrzymywania się.

System viaTOLL działa także na państwowych autostradach płatnych, a pojazdy wyposażone w urządzenia viaBOX mogą korzystać ze wszystkich pasów poboru opłat. Gdy pojazd taki zbliża się do szlabanu („bramki”) w miejscu poboru opłat, podnosi się on automatycznie.

Zakończenie poboru opłat drogowych w ESPO zostało poprzedzone wdrożeniem nowego Systemu Poboru Opłaty Elektronicznej Krajowej Administracji Skarbowej (**SPOE KAS, „e-TOLL”**).

SPOE KAS został uruchomiony 24 czerwca 2021. Beneficjentami projektu są Ministerstwo Finansów i Krajowa Administracja Skarbowa. Źródłem finansowania jest Krajowy Fundusz Drogowy – całkowity koszt projektu oszacowano na 448 100 000 zł.

System oparty jest o technologię wyznaczania pozycji pojazdu przy zastosowaniu pozycjonowania satelitarnego i bezprzewodowej transmisji danych z wykorzystaniem tzw. „wirtualnych bramownic”. Dane geolokalizacyjne przesyłane są do systemu w celu naliczenia należnej opłaty za zrealizowany przejazd odcinkami dróg płatnych. System e-TOLL zastąpi oparty na technologii radiowej (DSRC) system viaTOLL.

Pojazdy, których użytkownicy są zobowiązani do wnoszenia opłat drogowych, będą wyposażone w urządzenia pokładowe, smartphony z dedykowaną aplikacją mobilną lub zewnętrzne systemy lokalizacyjne, które będą przekazywać do systemu dane o lokalizacji pojazdów na odcinkach dróg płatnych, na podstawie których będą naliczane opłaty za przejechane kilometry. Naliczanie opłat nie będzie wymagało instalowania infrastruktury przydrożnej (jak ma to miejsce obecnie), a operacje naliczania opłat będą odbywać się w systemie IT. Infrastruktura IT do naliczania opłat będzie zainstalowana w dwóch Centrach Przetwarzania Danych – podstawowym i zapasowym, gwarantujących pełną redundancję. Urządzenia instalowane w pojazdach służące do naliczania opłat będą własnością użytkowników (nie zaś Skarbu Państwa, jak ma to miejsce obecnie).

W **SPOE KAS** będą stosowane urządzenia i systemy do kontroli prawidłowości wnoszenia opłat. Będą to:

- 1) Punkty kontrolne na konstrukcjach wsporczych (bramownicach);
- 2) Punkty kontrolne na pasach poboru opłat na państwowych autostradach płatnych A2 Konin – Stryków i A4 Bielany Wrocławskie – Sośnica;
- 3) Mobilne jednostki kontrolne – pojazdy typu furgon z zainstalowanymi urządzeniami i systemami do mobilnej kontroli poboru opłat na drogach, eksploatowane przez inspektorów Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego;

- 4) Mobilne punkty kontrolne – pojazdy typu kombi z zainstalowanymi urządzeniami i systemami do mobilnej kontroli poboru opłat na drogach, eksploatowane przez inspektorów Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego;
- 5) Przenośne punkty kontrolne – kompaktowe urządzenia kontrolne instalowane na statywach przy drogach płatnych, eksploatowane pod nadzorem funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej.

Długość sieci dróg płatnych, które w pierwszym etapie będą objęte **SPOE KAS** wynosi 3 660 km. Po uruchomieniu **SPOE KAS** kolejne odcinki dróg płatnych będą obejmowane poborem opłat. Rozszerzenia sieci dróg płatnych będą odbywać się na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów.

Wraz z włączaniem kolejnych odcinków dróg wymagana będzie rozbudowa infrastruktury IT do poboru opłat oraz liczba punktów kontrolnych i pojazdów do kontroli poboru opłat.

Ponieważ obecny system **ESPO** będzie funkcjonował do końca września 2021 r, infrastruktura przydrożna należąca do **ESPO** będzie demontowana lub przekazana innym organom (np. GDDKiA, GITD). Z eksploatacji będą wycofywane obecne mobilne jednostki kontrolne, sprzęt komputerowy w miejscach obsługi użytkowników systemu, sprzęt komputerowy użytkowany przez poborcę opłaty (KAS) i organ kontrolujący (GITD), urządzenia pokładowe. Infrastruktura IT ESPO w niezbędnym zakresie będzie utrzymywana w celu zapewnienia dostępu do danych zgromadzonych w systemie viaTOLL.

Obok powyżej funkcjonujących oraz wygaszanych systemów poboru opłat, na autostradach A2 i A4 znajdują się manualne systemy poboru opłat (**MSPO**). W miejscach poboru opłat inkasenci na poszczególnych pasach obsługują użytkowników dróg, tj. pobierają należne opłaty. Manualny system poboru opłat posiada dwa rodzaje pasów poboru opłat znajdujących się w miejscach poboru opłat: wjazdowe i zjazdowe pasy poboru opłat. Na wyposażenie miejsc poboru składają się m.in.:

- automaty biletowe,
- czytniki biletów,
- drukarki fiskalne, laserowe,
- interkomy, kamery,
- zestawy komputerowe,
- liczarki banknotów,
- pulpity sterujące,
- serwery,
- telefony,
- wideoserwery
- drobne wyposażenie, typu krzesła, szafy,
- kioski, wyspy i wiaty wraz z infrastrukturą na placach i stacjach poboru opłat.

Wraz z wprowadzeniem elektronicznego poboru opłat urządzenia i systemy **MSPO** będą stopniowo likwidowane.